

Sivistyskeskus

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta Toimintasuunnitelma

1.8.2014 alkaen

Sisältö

1. Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen lähtökohdat
2. Iltapäivätoiminnan toiminta-ajatus ja tavoitteet
 - 2.1. Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen
 - 2.2. Tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen
 - 2.3. Eettisen kasvun tukeminen
 - 2.4. Osallisuuden edistäminen, tasa-arvon lisääminen ja syrjäytymisen ehkäisy
3. Iltapäivätoiminnan sisältö
4. Toiminnan koordinointi ja yhteistyötahot
5. Toimintaan hakeminen ja lapsikohtaiset maksut
6. Tukea tarvitsevat lapset aamu- ja iltapäivätoiminnassa
7. Toiminnan arvioiminen

1. Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen periaatteet

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain (628/1998) 8 a luvun mukaista ohjattua toimintaa, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa. Perusopetuslain mukaan Opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä antamalla toimintaa varten perusopetuslain (1136/2003) 48 a:n mukaisesti perusteet. Aamu- ja iltapäivätoiminta tulee järjestää perusteiden mukaisesti.

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään koulupäivinä 1. ja 2. luokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien erityiseen tukeen oikeutetuille oppilaille. Lapuan kaupunki ei järjestä perusopetuksen oppilaille aamutoimintaa, joten toiminnasta käytetään nimitystä iltapäivätoiminta. Kaupungissa iltapäivätoimintaa järjestetään iltapäivisin klo 17.00 asti koulujen työpäivinä, pois lukien lauantaille osuvat työpäivät.

Toimintaa järjestetään seuraavilla kouluilla ja oppilasmäärillä:

- Alanurmon, Haapakosken, Hellanmaan, Kauhajärven, Keskuskoulun, Liuhtarin, Männikön, Poutun, Ritämäen, Ruhan ja Tiistenjoen kouluilla mikäli toimintaan osallistuu vähintään 10 oppilasta
- Hautasen koululla mikäli toimintaan osallistuu vähintään 1 oppilas

Kouluikäisillä ei ole enää subjektiivista oikeutta päivähoidon. Iltapäivähoidon ja -toiminnan järjestäminen kouluikäiselle lapselle on mahdollista päivähoidon lain 2 §:n mukaisesti milloin erityiset olosuhteet sitä vaativat ja hoitoa ei ole muulla tavoin järjestetty. Sosiaalityöntekijän lausunnon perusteella päivähoidonohjaaja päättää, mikäli 1.-6. – luokan oppilas saa iltapäivähoitoa esim. sosiaalisin perustein. Asiakasmaksut määräytyvät sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 7 §:n mukaisesti. Osapäiväinen hoitoaika pienentää asiakkaalle määriteltävää maksua.

2. Iltapäivätoiminnan toiminta-ajatus ja tavoitteet

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä sekä luoda pohja hyvälle kasvuille. Lapselle pyritään tarjoamaan hänen tarpeensa huomioonottavaa, monipuolista ja virkistävää toimintaa.

2.1. Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen

Iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä. Kodin, koulun ja toiminnan toteuttajan yhteistyön on luonteva osa iltapäivätoimintaa. Päämääränä on luoda lapsen suotuisaa kehitystä edistävä kasvuympäristö. Toimintaa suunnitellaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa ohjaajilla on vastuu lapsen kasvatuksesta kyseisen yhteisön jäsenenä.

Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen edellyttää keskinäiseen kunnioitukseen ja tasa-arvoisuuteen perustuvaa yhteistyötä, jossa korostuu yhteinen vastuu ja mielenkiinto lapsen kehitystä kohtaan. Avoin ja luottamuksellinen vuorovaikutus luo myös pohjan kohdata erilaisia ongelmatilanteita.

Eri toimijoiden välinen vuorovaikutus lisää lapsen tuntemusta ja edesauttaa hänen tarpeidensa tunnistamista. Yhteisen päämäärän tulee näkyä myös yksittäistä lasta koskevien asioiden hoidossa.

2.2. Tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen

Lapsen tunne-elämän tukemiseksi on tärkeää, että jokainen kokee olevansa hyväksytty ja arvostettu omana itsenään. Lasta ohjataan ilmaisemaan erilaisia tunteita ja oppimaan niiden säätelyä.

Toiminnassa pyritään löytämään persoonallisuuden kasvua tukevia vapaa-ajan harrastuksia. Itsetunnon kehityksen kannalta osallistumisen ilon ja onnistumisen kokemukset ovat tärkeitä. Lapsen perusteltu rohkaisu ja kiittäminen tukee itsetunnon kehitystä, ja samalla lapsi oppii luottamaan omiin taitoihinsa.

Iltapäivätoiminnan tulee olla sekä kasvuympäristönä sekä ilmapiiriltään kiireetön ja turvallinen. Ihmissuhteiden pysyvyys edistää niin lapsen kokemusta turvallisuudesta kuin ohjaajan mahdollisuutta tukea hänen kehitystään.

Tunne-elämää ja sosiaalista kehitystä tuetaan myös edistämällä lasten yhteistoimintaa. Toiminnan tarjoamien toverisuhteiden kautta opitaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tarvittavia taitoja, kuten vastavuoroisuutta sekä tunteiden ilmaisua ja säätelyä. Lapsi tarvitsee toveripiiriin hyväksyntää ja tunteen omaan ryhmään kuulumisesta. Ryhmässä omaksutut asenteet ja säännöt muovaavat osaltaan tulevaa sosiaalista käyttäytymistä. Ryhmä mahdollistaa lasten keskinäisen kulttuurin syntyminen ja heidän tarpeistaan lähtevän tekemisen muotoutumisen.

Yhteisten sääntöjen ja rajojen tarkoituksena on antaa lapselle kokemus turvallisuudesta ja välittämisestä. Yhdessä tehtyjen sopimusten avulla lapsella on mahdollisuus oppia hallitsemaan tunteitaan sekä hyväksymään myös toisten oikeudet. Lapsen osallisuutta yhteisten sääntöjen ja sopimusten muotoiluun ikätason mukaisesti tulee edistää.

2.3. Eettisen kasvun tukeminen

Iltapäivätoiminnan tavoitteena on osaltaan tukea lapsen eettistä kasvua. Toiminnan eettisenä lähtökohtana on Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2004 luvussa 2.1 määritelty perusopetuksen arvopohja sekä kodin ja koulun kanssa yhdessä sovitut kasvatukselliset periaatteet.

Iltapäivätoiminnassa lapsi nähdään arvokkaana yksilönä, joka on ikä- ja kehitysvaiheensa mukaisesti itsestään ja teoistaan vastuullinen, eettisessä ajattelussaan aikuisen ohjausta tarvitseva sekä vuorovaikutustaidoissaan jatkuvasti oppiva ja kehittyvä. Eettisen kasvun

tukemisessa on tärkeää erityisesti aikuisen antaman käyttäytymisen malli, keskinäiset vuorovaikutussuhteet sekä arkipäivän tilanteissa kohdattavat eettiset kysymykset.

Eettisen kasvun tavoitteena on vastuullisuuden ja vastavuoroisuuden ymmärtäminen. Iltapäivätoiminnassa lapsen huomio tulee kiinnittää vastuuseen:

- omasta hyvinvoinnista ja terveellisistä elämäntavoista
- toisten hyvinvoinnista sekä siihen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista
- oman käyttäytymisen aiheuttamista seurauksista ja tunteista sekä itselle että toisille
- ryhmän toimintaan liittyvistä sopimuksista ja annettujen ohjeiden noudattamisesta
- suhtautumisesta ympäristöön ja luontoon

Toiminnassa on tavoitteena yhteisöllinen ilmapiiri, jossa pääsevät esille vastuun, luottamuksen ja huolenpidon arvot. Lasta ohjataan menettelytapoihin, joilla voidaan käsitellä mahdollisia ristiriitatilanteita myönteisesti ja rakentavasti. Eettisen kasvun tukemisessa hyödynnetään ryhmän vuorovaikutusta, tilanteisiin liittyviä keskusteluja, taiteen tarjoamia mahdollisuuksia ja esteettisiä kokemuksia ja toiminnallisuutta.

2.4. Osallisuuden edistäminen, tasa-arvon lisääminen ja syrjäytymisen ennaltaehkäisy

Lapsen osallisuuden kokemuksia voidaan lisätä luomalla tilanteita, joissa hänellä on mahdollisuus tulla kuulluksi sekä olla mukana toiminnan suunnittelussa. Tärkeää on edistää erityistä tukea tarvitsevien sekä eri kulttuureista tulevien lasten osallisuuden toteutumista.

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla pyritään lisäämään tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa. Tavoitteena on, että jokainen lapsi saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista tukea ja ohjausta. Toimintaa suunniteltaessa ja toteutettaessa tyttöjen ja poikien kehityksen erot ja erilaiset tarpeet otetaan huomioon.

Osallisuus ja tasa-arvo ennaltaehkäisevät syrjäytymistä. Tavoitteena on, että syrjäytymistä aiheuttavat tekijät havaitaan mahdollisimman varhain ja että lapsen tarvitseman tuen järjestämiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

3. Iltapäivätoiminnan sisältö

Iltapäivätoiminnalla on sisällöllisesti oma erityisluonteensa, jolle on ominaista toiminnan monipuolisuus, tarvelähtöisyys ja vapaaehtoisuus. Toiminnan yksityiskohtaiset sisällöt määrittelevät ja valitsevat toiminnan järjestäjiä ja toteuttajia. Toiminnan yksityiskohtaisiin sisältöihin vaikuttavat paikalliset olosuhteet ja tarjonta, toteuttajien omat vahvuudet, painotukset sekä käytännön mahdollisuudet. Sisältöjen tulee tukea toiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Sisältöjä valittaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota leikkiin, luovaan toimintaan ja myönteisiin elämyksiin. Sisältö voi liittyä erilaisiin tavoitteellisiin harrastuksiin ja muuhun kehitystä tukevaan toimintaan, kuten kädentaitoihin, kielelliseen ja kuvalliseen ilmaisuun, musiikkiin, arkiaskareisiin ja erityisesti liikuntaan. Toiminnan sisältöä voivat olla myös erilaiset tiedolliset aihepiirit. Toiminnassa voidaan varata aikaa myös koulutyöhön liittyvien tehtävien tekemiseen. Yhteistyötä voidaan myös tehdä paikallisten järjestöjen kanssa.

Oppilaiden iltapäivätoiminnan päämääränä on tarjota lapsille mahdollisuus ohjattuun toimintaan aikuisen seurassa. Iltapäivätoiminnassa lapsilla on tuttu ympäristö, turvallisia ihmisiä ja mukavaa tekemistä koulupäivien jälkeen. Näin voidaan turvata lapsille edellytykset turvalliseen ja hyvään lapsuuteen ja kehitykseen.

Iltapäivätoiminnan sisältöjen suunnittelussa otetaan huomioon lapsen tarpeet ja omat toiveet. Yhteistyötä tehdään myös kodin kanssa esim. vanhempainilloissa. Lapsen ja ohjaajan yhteinen keskustelu siitä, millainen toiminta lasta kiinnostaa ja mikä tuottaa hänelle iloa, vaikuttaa toiminnansisältöjen käytännön toteutukseen

Iltapäivätoiminnan ohjaaja tekee lukuvuosittain yksikkökohtaisen toimintasuunnitelman, jonka rehtori hyväksyy.

4. Toiminnan koordinointi ja yhteistyötahot

Iltapäivätoimintaa hallinnoi Lapuan kaupungin sivistyslautakunta, joka vastaa myös siitä, että toimintaa järjestetään säädösten mukaisesti.

Iltapäivätoimintaa koordinoi opetuspäällikkö, joka päättää lukuvuosittaisista järjestelyistä, resurssin jakamisesta sekä järjestämipaikoista. Lisäksi opetuspäällikkö päättää aamu- ja iltapäivätoimintaa koskevista päätöksistä poikkeamisista sekä maksuvapautuksen myöntämisestä osittain tai kokonaan. Iltapäivätoiminnan ohjaajan lähiesimiehinä toimivat rehtorit.

Toimintaan osallistuvalla lapsella tarjotaan välipala. Materiaalit ja välipalat ostetaan yhteishankintana koulujen ja keittiön kanssa.

Iltapäivätoimintaan osallistuville lapsille, joilla on perusopetuslain mukainen koulumatkaetu, ei järjestetä erillistä kuljetusta aamu- tai iltapäivätoimintaan tai sieltä pois. Iltapäivätoimintaan osallistuvilla lapsilla on kuitenkin mahdollisuus käyttää koulumatkaetuutta voimassa olevilla kuljetusreiteillä. Vanhemmat vastaavat kuljetuksesta.

5. Toimintaan hakeminen ja lapsikohtaiset maksut

Iltapäivätoimintaan haetaan toukokuun loppuun mennessä. Iltapäivätoimintaan hakemisesta ilmoitetaan kunnan virallisessa ilmoituslehdessä huhti – toukokuun aikana. Ilmoittautuneiden määrän perusteella päätetään järjestämipaikoista sekä toiminnan alkamis- ja

päätymisajankohdasta. Huoltajille ilmoitetaan toimintaperiaatteista toimintaan hakemisen yhteydessä.

Toimintaan otetaan mukaan ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaita sekä kaikkien vuosiluokkien erityiseen tukeen oikeutettuja oppilaita. Etusija iltapäivätoimintaan on oppilailta, joiden molemmat vanhemmat käyvät työssä. Myös sosiaaliset perusteet huomioidaan. Perustellusta syystä iltapäivätoimintaan voi osallistua esikoululaisia, kun asiasta tehdään erillinen päätös.

Lapsikohtaiset maksut hyväksyy sivistyslautakunta. Maksu voidaan periä jokaiselta sellaiselta kuukaudelta, jona lapsi osallistuu iltapäivätoimintaan. Jos toimintaa annetaan enintään 10 päivänä kuukaudessa, peritään vain puolet maksusta. Samoin, jos lapsi ei sairautensa vuoksi voi kalenterikuukauden aikana osallistua iltapäivätoimintaan yli 10 päivänä, maksusta peritään vain puolet. Jos sairaudesta aiheutuva poissaolo kestää koko kalenterikuukauden, maksua ei peritä. Jos lapsi ei muusta syystä osallistu toimintaan koko kalenterikuukautena, maksuna peritään puolet kuukausimaksusta. Yksittäisistä käyntikerroista peritään sivistyslautakunnan päättämä kertamaksu. Toimintaan haetaan lukukaudeksi kerrallaan ja huoltaja sitoutuu siihen myös lukukaudeksi. Huoltajat täyttävät/palauttavat vahvistuksen ja esitietolomakkeen iltapäivätoiminnan ohjaajalle ennen aamu- ja iltapäivätoiminnan alkamista. Lapsi voi ohjaajan luvalla osallistua aamu- ja iltapäivätoimintaan perustellusta syystä myös yksittäisinä päivinä. Yksittäisistä käyntikerroista peritään sivistyslautakunnan päättämä kertamaksu. Mikäli käyntikertoja tulee kuukaudessa yli 6 kertaa, peritään kuukausimaksu.

Päätöksen toimintaan osallistuvista oppilaista tekee opetuspäällikkö. Opetuspäällikkö voi päättää, että maksu jätetään perimättä tai sitä voidaan alentaa yksittäisen lapsen osalta, jos huoltajan elatusvelvollisuus, toimeentuloedellytykset tai huollolliset näkökohdat huomioon ottaen on siihen syytä. Päätös tehdään sosiaalitoimelta saadun lausunnon ja perheen tulojen perusteella.

6. Tukea tarvitsevat lapset iltapäivätoiminnassa

Erityistä tukea saavan oppilaan iltapäivätoimintaa järjestetään mahdollisuuksien mukaan muun iltapäivätoiminnan yhteydessä tai omassa ryhmässä, jos heidän erityistarpeensa sitä edellyttävät. Iltapäivätoiminnassa huomioidaan oppilaan ikä ja kehitysvaihe. Erityistä tukea tarvitseva oppilas toimii ryhmässä henkilökohtaisen koulunkäynninohjaajan kanssa, mikäli hänelle on sellainen erityisen tuen päätöksessä määritelty.

Iltapäivätoimintaa järjestettäessä huomioidaan, että niillä toimintaan osallistuvilla lapsilla, joilla on perusopetuslain 32 §:n mukainen oikeus koulumatkaetuun, on mahdollisuus käyttää tätä etuutta. Erityistä tukea tarvitsevat oppilaat kuuluvat usein maksuttoman koulukuljetuksen piiriin (koti-koulu-koti). Mikäli oppilaille on koulupäivän jälkeen tarjolla kuljetus kotiin tai iltapäivätoimintaan, ei kunnalla ole velvollisuutta järjestää kuljetuksia iltapäivätoiminnasta kotiin.

Erityistä tukea tarvitsevan oppilaan iltapäivätoiminnan lähtökohtana ovat toiminnan yleiset tavoitteet ja sisällöt. Toiminnan tulee tukea itsetunnon ja omatoimisuuden kehitystä, sosiaalista kasvua sekä itsenäistymistä oppilaan omien edellytysten mukaisesti. Oppilasta kannustetaan aloitteellisuuteen ja aktiivisuuteen. Erityistä tukea tarvitseville oppilaille onnistumisen kokemukset ovat tärkeitä myönteisen kasvun tukemiseksi. Iltapäivätoiminta tarjoaa vastapainoa ja tukea koulutyölle sekä mahdollisuuden lepoon ja virkistykseen.

Ohjaajien ammatillista osaamista työskentelyssä tukea tarvitsevien lasten kanssa vahvistetaan mm. perehdytyksen avulla. Ohjaajien työtä voidaan tukea myös erityisopettajien tai oppilashuoltohenkilöstön antaman konsultaation avulla. Yhteistyö koulun kanssa lisää oppilaan tuntemusta ja täydennyskoulutus varmistaa osaamista.

Tilojen, välineiden ja muiden toimintaedellytysten turvallisuuteen, terveellisyyteen ja tarkoituksenmukaisuuteen tulee kiinnittää huomiota. Huoltajien kanssa sovitaan, miten tukea tarvitsevan oppilaan kasvuun ja kehitykseen liittyvät tavoitteet otetaan huomioon iltapäivätoiminnassa.

7. Toiminnan arvioiminen

Iltapäivätoimintaa järjestävän kunnan tulee hyväksyä perusopetuslaissa tarkoitettua iltapäivätoimintaa varten toimintasuunnitelma, joka on laadittu perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet ja paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Toimintasuunnitelma tukee iltapäivätoiminnan paikallista järjestämistä ja kehittämistä sekä lisää toiminnan suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä.

Kunnan tulee arvioida antamaansa tai hankkimaansa iltapäivätoimintaa sekä osallistua ulkopuoliseen arviointiin. Arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa.

Opetusministeriö ja opetushallitus seuraavat ja arvioivat iltapäivätoiminnan laatua, monipuolisuutta, kustannuksia sekä vaikutuksia lasten tasa-arvoon.